

**CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ
PENTRU STUDII UNIVERSITARE**

Redacția:	10
Data:	10.04.2024
Pag. 1/12	

FACULTATEA MEDICINĂ NR.1 ȘI NR. 2

PROGRAMUL DE STUDII 0912.1 MEDICINĂ

CATEDRA DE FILOSOFIE ȘI BIOETICĂ

APROBAT

la ședința Comisiei de Asigurare a Calității și
Evaluării Curriculare în Medicină
Proces verbal nr. 7 din 17.06.24
Președinte, dr. hab. șt. med., conf. univ.

Pădure Andrei

APROBAT

la ședința Consiliului Facultății de Medicină nr. 1
Proces verbal nr. 10 din 18.06.24

Decanul Facultății dr. hab. șt. med., conf. univ.

Plăcintă Gheorghe

APROBAT

la ședința Catedrei de filosofie și bioetică
Proces verbal nr. 08 din 17.05.2024

Șef catedră dr. hab. în filos., conf. univ.
Ojovanu Vitalie

**CURRICULUM
DISCIPLINA BIOETICĂ**

Studii integrate

Tipul cursului: **Disciplină obligatorie**

Curriculum elaborat de colectivul de autori:

Ojovanu Vitalie, dr. hab. în filos., conf. univ.
Banari Ion, dr. în filos., conf. univ.
Rubanovici Ludmila, dr. în filos., conf. univ.
Eșanu Anatolie, dr. în filos., conf. univ.

Chișinău, 2024

CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	10
Data:	10.04.2024
Pag. 2/12	

I. PRELIMINARII

Bioetica este un domeniu interdisciplinar care apare drept rezultat al dezvoltării științelor și tehnologiilor, inclusiv a celor medicale, având drept obiectiv reglarea relațiilor interumane sau extraumane în noile condiții sociale determinate de aceste progrese. Studiarea bioeticii în cadrul medical, cunoașterea problemelor eticii viului, formarea deprinderilor de soluționare a lor, va crea condiții prielnice pentru fortificarea încrederii mutuale dintre medic și pacient, va consolida alianța terapeutică indispensabilă procesului diagnostic, curativ și preventiv. În cadrul acestui curs studenții vor obține cunoștințe sistematice, metodice și instrumentale cu privire la probleme etice ale interacțiunii clinice dintre medic și pacient; dileme morale generate de metodele medicale avansate atât ale reproducerii umane, în general, cât și a celor legate de practici reproductive tradiționale/uzuale, în special; aspecte etice relevante pe final de viață; principii etice aplicate cercetării biomedicale. Studiarea bioeticii în cadrul medical permite dezvoltarea cunoștințelor etice și crearea unor abilități necesare pentru deliberarea și înfruntarea problemelor de ordin moral întâlnite în clinică și în afara ei. Cursul propus pentru studenți cuprinde șapte teme importante pentru introducerea audienților în domeniu. În cadrul cursului aspectele teoretice vor fi îmbinate cu cele practice în proporția recomandată de ghidurile didactice contemporane.

- Misiunea curriculumului (scopul) în formarea profesională
Cursul de bioetică are misiunea de a contribui la configurarea profilului umanist al medicului contemporan, prin oferirea de cunoștințe și formarea de competențe pe margine unui șir întreg de probleme cu valoare clinică sau/și socială, așa cum urmează:
 1. Cunoașterea aspectelor clinice ale bioeticii reprezintă condiții indispensabile ale realizării alianței și încrederii terapeutice, care rezultă în sporirea ratei de complianță la tratament, duce la rezultate terapeutice expectate și finalmente la satisfacție mutuală. Lipsa abilităților de reflecție pe marginea acestor subiecte constituie una dintre cauzele satisfacției scăzute față de serviciile medicale.
 2. Studiarea și discuțiile asupra cadrului legal în reproducere, asupra statutului moral al embrionului/fătului/copilului, asupra responsabilității parentale, dar și a responsabilității medicului ca profesionist și cetățean va condiționa un spor de cunoaștere indispensabil pentru luarea unor decizii clinice rezonabile și argumentate din punct de vedere moral, în același timp necesare pentru crearea de atitudini și viziuni cetățenești cu privire la politicile nataliste.
 3. Eutanasia și îngrijirea paliativă sunt două practici medicale alternative, aplicate pe final de viață, care ridică un șir de probleme etice, cunoașterea cărora poate favoriza dezvoltarea unor competențe și abilități necesare pentru găsirea soluțiilor oportune/justificabile din perspectivă morală.
 4. Cercetarea biomedicală are un impact major asupra calității vieții omului contemporan. În medicină cercetarea științifică se realizează de regulă prin implicarea ființelor umane, fapt care impune aplicarea unor standarde de ordin moral în desfășurarea acestui tip de activitate. În același timp obținerea unui beneficiu social neîntârziat presupune desfășurarea cercetării științifice în condiții de integritate morală. Cunoașterea acestor subiecte va contribui la aprecierea valorii sociale a științei biomedicale prin prisma normativității morale.
- Limbile de predare a disciplinei: română, rusă, engleză, franceză.

	CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE	Redacția:	10
		Data:	10.04.2024
		Pag. 3/12	

- Beneficiari: studenții anului II, Facultatea Medicină nr.1 și nr.2.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	U.04.O.032		
Denumirea disciplinei	Bioetică		
Responsabil de disciplină	dr. hab. în filos., conf. univ. Vitalie Ojovanu dr. în filos., conf. univ. Ion Banari dr. în filos., conf. univ. Anatolie Eșanu dr. în filos., conf. univ. Ludmila Rubanovici		
Anul	II	Semestrul/Semestrele	IV
Numărul de ore total, inclusiv:			90
Curs	15	Lucrări practice/de laborator	-
Seminare	30	Lucrul individual	45
Forma de evaluare	E	Numărul de credite	3

III. OBIECTIVELE DE FORMARE ÎN CADRUL DISCIPLINEI

La finele studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- **la nivel de cunoaștere și înțelegere:**
 - ✓ să redea noțiunile, conceptele, principiile și problemele de bază ale bioeticii;
 - ✓ să înțeleagă importanța abordării multidisciplinare în bioetică și medicină;
 - ✓ să se familiarizeze cu cele mai actuale dileme de ordin etic întâlnite în activitatea medicală sau/și legate de avansarea cunoștințelor biomedicale;
 - ✓ să înțeleagă modelele de soluționare a conflictelor/dilemelor morale.
- **la nivel de aplicare:**
 - ✓ să aplice modelele și principiile bioeticii în activitatea profesională/clinică;
 - ✓ să dezvolte abilități de deliberare pe margine problemelor morale;
 - ✓ să-și formeze deprinderi cognitive, afective și volitive de luare a deciziilor morale în context clinic.
- **la nivel de integrare:**
 - ✓ cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul acestui curs vor permite studenților să manifeste o viziune holistă asupra actului medical - ca activitate complexă în care aspectele clinice interferează cu un șir de influențe/aspecte extra-medicale.

IV. CONDIȚIONĂRI ȘI EXIGENȚE PRELABILE

Pentru a fi implicat în mod plener în procesul de studiu studentul necesită:

CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	10
Data:	10.04.2024
Pag. 4/12	

- să cunoască limba de predare;
- să cunoască valorilor general umane și celor etice în particular;
- să posede abilități de comunicare și lucru în echipă;
- să manifeste calități morale – toleranță, empatie, autonomie.

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Cursuri (prelegeri), seminare și lucru individual

Nr. d/o	TEMA	Numărul de ore		
		Prelegeri	Seminare	Lucrul individual
1.	Morala, etica și etica profesională: istorie și noțiuni generale.	2	5	7
2.	Bioetica drept domeniu interdisciplinar: originea, obiectul de studiu și traseele de dezvoltare.	2	5	7
3.	Aspecte clinice ale bioeticii.	2	4	6
4.	Probleme etice în reproducerea umană.	2	3	5
5.	Bioetica în contextul cercetărilor genetice.	2	3	5
6.	Subiecte bioetice în situații extreme de sănătate și pe final de viață.	3	6	9
7.	Aspecte bioetice ale cercetării biomedicale.	2	4	6
		15	30	45
Total		90		

VI. MANOPERE PRACTICE ACHIZIȚIONATE LA FINELE DISCIPLINEI

Manoperele practice esențiale obligatorii sunt:

- analiza situațiilor și cazurilor clinice prin potențialul teoretic și practic al bioeticii;
- aplicarea în practica medicală a principiilor și valorilor bioeticii;
- identificarea conflictelor, problemelor/dilemelor morale din practica clinică și aplicarea modelelor bioetice de soluționate în soluționarea acestora.

VII. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Obiective	Unități de conținut
Tema 1. Morala, etica și etica profesională: istorie și noțiuni generale	

CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ
PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 10

Data: 10.04.2024

Pag. 5/12

Obiective	Unități de conținut
<ul style="list-style-type: none">• să definească conceptele de etică, morală și etică medicală;• să aplice teoriile normative în luarea deciziilor morale pe marginea studiilor de caz;• să cunoască particularitățile eticii medicale ca domeniu de studiu și activitate;• să demonstreze problema/dilema și conflictul moral în practica medicală;• să dezvolte competențe de identificare și soluționare a problemelor/dilemelor și conflictului moral;• să autoevalueze competențele de aplicare a conceptelor etice normative.	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Noțiunea de morală, etică și etică medicală – apariția și esența lor. Relațiile morale și conștiința morală.</i>2. <i>Constituirea cunoștințelor etice. Teorii normative ale eticii: etica virtuții, deontologia și utilitarismul.</i>3. <i>Categoriile de bază ale eticii.</i>4. <i>Etica profesională și particularitățile ei în medicină.</i>5. <i>Etica medicală și nivelurile ei.</i>6. <i>Categoriile fundamentale ale eticii medicale.</i>
Tema 2. Bioetica drept domeniu interdisciplinar: originea, obiectul de studiu și traseele de dezvoltare	
<ul style="list-style-type: none">• să definească conceptul de bioetică și să identifice orientările teoretice și practice în domeniul medical;• să cunoască momentele importante ale evoluției bioeticii ca domeniu de studiu și activitate;• să evalueze modelele socioculturale ale bioetice și să identifice sursele de discriminare în activitatea medicală;• să aplice principiile bioetice în luarea deciziilor morale pe marginea studiilor de caz.• să aplice principiile bioetice în gestionarea/diminuarea situațiilor discriminatorii din practica medicală.	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Definiția și obiectul de studiu al bioetica. Premisele teoretice și practice a apariției bioeticii.</i>2. <i>Traseele de dezvoltare a bioeticii. Van Ranssellaer Potter – fondatorul bioeticii.</i>3. <i>Comitetele de bioetică. Declarația universală privind bioetica și drepturile omului.</i>4. <i>Bioetica și „granițele” progresului tehnico-științific și tehnologic.</i>5. <i>Modelele socioculturale ale bioeticii. Discriminarea drept problemă socioculturală.</i>6. <i>Principiile morale și metodologice ale bioeticii. Rolul principiilor bioetice în gestionarea/diminuarea situațiilor discriminatorii din practica medicală.</i>
Tema 3. Aspecte clinice ale bioeticii	
<ul style="list-style-type: none">• să definească tipurile de relații medic-pacient;• să înțeleagă esența paternalismului;• să cunoască consecințele abordării paternaliste a pacientului;• să definească abordarea antipaternalistă;• să demonstreze valoarea practică a acordului informat și a implicării pacientului în luarea deciziilor medicale;• să cunoască ce este confidențialitate și obligațiile morale derivate din aceasta;• să știe ce înseamnă eroare medicală și	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Tipuri de relații medic-pacient. Abordarea paternalistă și antipaternalistă în bioetică și medicină.</i>2. <i>Drepturi fundamentale ale omului aplicate în relația medic – pacient. Promovarea drepturilor omului și combaterea discriminării în activitatea medicală.</i>3. <i>Acordul informat ca expresie a abordării antipaternaliste și a integrării drepturilor omului în activitatea medicală. Criterii de validitate a acordului informat. Pacienți vulnerabil și problema discriminării în</i>

**CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ
PENTRU STUDII UNIVERSITARE**

Redacția: 10

Data: 10.04.2024

Pag. 6/12

Obiective	Unități de conținut
<p>care sunt recomandările morale în eventualitatea producerii ei;</p> <ul style="list-style-type: none">• să poată elabora un model de acord informat valid pentru o condiție medicală concretă/ diagnostic concret;• să integreze abilitățile teoretice asimilate în practica terapeutică;• să integreze rolul și valoarea teoriilor normative în luarea deciziilor morale.	<p><i>îngrijirea acestora.</i></p> <ol style="list-style-type: none"><i>4. Confidențialitatea - expresie a dreptului pacientului la viață privată, limitele acestui drept și consecințele limitării lui.</i><i>5. Erorile medicale și obligația morală a verității.</i><i>6. Deciziile morale. Conflictul moral și soluționarea lui.</i>
Tema 4. Probleme etice în reproducerea umană.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească conținutul polemicilor etice pe marginea avortului indus medical;• să cunoască conceptual esența și problema etică în contextul reproducerii umane asistate medical;• să demonstreze capacitatea de a delibera pe marginea solicitării de avort indus medical după indicații sociale și să fie capabili să formuleze argumente rezonabile în favoarea deciziilor pe marginea solicitării de avort indus medical după indicații sociale;• să poată opta în mod argumentat în favoarea/defavoarea maternității surrogat după analiza minuțioasă a efectelor potențiale ale acestei proceduri asupra mamei de gestație, asupra cuplului beneficiar și asupra copilului.	<ol style="list-style-type: none"><i>1. Avortul: polemicile cu privire la dreptul la viață a embrionului și dreptul la alegere a mamei reflectate în convențiile europene.</i><i>2. Regulamentele naționale cu privire la avortul indus medical.</i><i>3. Fertilizarea in vitro: argumente pro și contra.</i><i>4. Maternitatea surrogat drept sursă potențială de: conflict dintre părțile contractante; violare a drepturilor și demnității copilului; de exploatare a femeii.</i><i>5. Discriminare și nondiscriminare în reproducerea umană.</i>
Tema 5. Bioetica în contextul cercetărilor genetice.	
<ul style="list-style-type: none">• să identifice subiectele bioetice în abordările contemporane ale genomului uman;• să cunoască impactul etic, social și juridic al Proiectului Genomului Uman;• să caracterizeze impactul bioetic al diagnosticului genetic.• să constituie condițiile bioetice ale sfatului și consultului genetic;• să definească conținutul polemicilor bioetice pe marginea clonării și a ingineriei genetice.	<ol style="list-style-type: none"><i>1. Genomul uman în contextul bioeticii.</i><i>2. Proiectul Genomului Uman și impactul său etic, social și juridic.</i><i>3. Problema discriminării și genomul uman.</i><i>4. Diagnosticul genetic. Implicații bioetice în contextul sfatului și consultului genetic.</i><i>5. Subiectul clonarea și ingineria genetică în contextul abordărilor bioetice.</i><i>6. Declarația generală cu privire la genomul uman și drepturile omului (11 noiembrie 1997 UNESCO). Promovarea drepturilor omului și combaterea discriminării în contextul diagnosticului genetic.</i>
Tema 6. Subiecte bioetice în situații extreme de sănătate și pe final de viață.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească noțiunile cheie ale	<ol style="list-style-type: none"><i>1. Transplantul de organe: noțiuni cheie și</i>

**CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ
PENTRU STUDII UNIVERSITARE**

Redacția: 10

Data: 10.04.2024

Pag. 7/12

Obiective	Unități de conținut
<p>transplantologiei și să identifice condițiile bioetice în realizarea transplantului de organe.</p> <ul style="list-style-type: none">• să definească conceptul de eutanasiu și suid asistat medical;• să cunoască argumentele împotriva și în favoarea practicării/legalizării eutanasiei active voluntare;• să înțeleagă obiectivele morale ale îngrijirilor paliative;• să demonstreze deosebirea dintre unele practici aplicate în context paliativ și eutanasiu;• să aplice principiile bioetice în abordarea eutanasiei și practica paliativă.	<p><i>clasificare.</i></p> <ol style="list-style-type: none">2. <i>Condiții bioetice în realizarea transplantului de organe.</i>3. <i>Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.</i>4. <i>Conceptul de eutanasiu. Tipurile eutanasiei. Argumente „pro” și „contra” eutanasiei.</i>5. <i>Declarația Asociației Medicale Mondiale privind eutanasiu și suidul asistat medical (2019).</i>6. <i>Conceptul de îngrijire paliativă și optica sa interdisciplinară.</i>7. <i>Carta Albă privind standardele și normele de îngrijire paliativă și hospice în Europa.</i>8. <i>Problema deciziilor morale pe final de viață.</i>
Tema 7. Aspecte bioetice ale cercetării biomedicale.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească specificul aspectului etic în cercetare;• să cunoască diferența dintre cercetare biomedicală și activitate clinică medicală;• să releve categoria de integritate științifică;• să înțeleagă cerințele etice de bază în cercetarea cu implicarea ființelor umane (pacienților sau voluntarilor sănătoși);• să demonstreze ce este plagiatul și de ce acesta este un act imoral;• să aplice cunoștințele obținute la evaluarea unui protocol de studiu cu implicarea ființelor umane;• să înțeleagă importanța abordării etice a cercetării științifice.• să demonstreze locul și rolul comitetelor de bioetică în realizarea expertizei cercetărilor științifice și studiilor clinice.• să aplice cerințele etice și consensul normativ internațional în realizarea cercetărilor biomedicale	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Repere istorice privind etica cercetării biomedicale. Declarația de la Helsinki și Convenția de la Oviedo.</i>2. <i>Conceptul de cercetare biomedicală în raport cu cel de activitate clinică. Condiții etice în cercetările biomedicale.</i>3. <i>Tipuri de cercetări biomedicale și exigențe etice în raport cu acestea.</i>4. <i>Particularitățile cercetărilor clinice cu diferite grupuri de pacienți: aspecte bioetice.</i>5. <i>Cercetarea preclinică și experimentul: cerințe morale.</i>6. <i>Integritatea științifică. Plagiatul: cauze, consecințe și forme.</i>7. <i>Specificul expertizei etice în cercetările medico-biologice.</i>8. <i>Procedeele operaționale standardizate (POS) în cercetările biomedicale. Protocoalele de cercetare.</i>9. <i>Locul și rolul comitetelor de bioetică în realizarea expertizei cercetărilor științifice și studiilor clinice.</i>

VIII. COMPETENȚE PROFESIONALE (SPECIFICE) (CP) ȘI TRANSVERSALE (CT) ȘI FINALITĂȚI DE STUDIU

• Competențe profesionale (CP)

- CP1. Executarea responsabilă a sarcinilor profesionale cu aplicarea valorilor și

**CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ
PENTRU STUDII UNIVERSITARE**

Redacția:	10
Data:	10.04.2024
Pag. 8/12	

normelor eticii profesionale, precum și prevederilor legislației în vigoare. Aplică cadrul legal și normativ în activitatea practică. Respectă normele de etică și deontologie. Asigură respectarea normelor etico-deontologice și se conduce de prevederile codului eticii medicale. Promovează relațiile colegiale cu colegii de serviciu. Desfășoară activități libere și independente conform jurământului profesiei de medic. Cunoaște și respectă drepturile și normele tehnice privind regimul sanitaro-igienic și antiepidemic în diverse situații socio-medicale conform legislației în vigoare. Cunoaște și respectă prevederile contractului colectiv de muncă, normele de protecție și tehnica securității și sănătății la locul de muncă. Asigură conformitatea și corectitudinea îndeplinirii obligațiilor de serviciu în acordarea de îngrijiri populației în instituțiile medico-sanitare publice, private și comunitare. Încurajează decizia etică informată și respectă decizia pacientului.

- **CP2.Cunoașterea adecvată a științelor despre structura organismului, funcțiile fiziologice și comportamentul organismului uman în diverse stări fiziologice și patologice, cât și a relațiilor existente între starea de sănătate, mediul fizic și cel social.** Cunoaște structurile, funcțiile fiziologice ale organelor și sistemelor de organe la subiecții sănătoși. Recunoaște procesele fiziologice și patologice ale ființei umane și răspunsurile psihosociale ale indivizilor în diferite stări de sănătate. Cunoaște terminologia relevantă pentru semnele și simptomele importante care sunt derivate din diferite stări fiziopatologice. Identifică procesele fiziopatologice și exprimarea lor, precum și factorii de risc care determină sănătatea și boală în diferitele etape ale ciclului vieții. Apreciază relația dintre starea de sănătate, mediul fizic și social al ființei umane. Cunoaște evoluția posibilă și complicațiile la care duc principalele procese patologice.
- **CP5.Integrarea interdisciplinară a activității medicului în echipă cu utilizarea eficientă a tuturor resurselor.** Comunică, interacționează și lucrează eficient în colectiv și împreună cu personalul inter-profesional, indivizii, familiile și grupurile de persoane. Interacționează eficient cu alți profesioniști implicați în îngrijirea pacienților, demonstrând respect pentru colegi și alți profesioniști din domeniul sănătății. Dezvoltă relații de colaborare pozitivă cu membrii echipei implicați în îngrijirea pacienților, precum și capacitatea de a se adapta la schimbare. Oferă suport adecvat și oportun pentru utilizatorii de servicii în orientarea în sistemul de sănătate, inclusiv servicii, accesul la îngrijiri și resursele disponibile. Utilizează eficient abilitățile lingvistice, tehnologiile informaționale și competențele de comunicare.
- **CP6.Efectuarea cercetărilor științifice în domeniul sănătății și în alte ramuri ale științei.** Planifică, organizează și execută cercetări științifice în domeniu. Identifică sursele de informație, selectează materiale și metode de cercetare, efectuează experimente, prelucrarea statistică a rezultatelor cercetării, formularea concluziilor și a propunerilor. Elaborează și susține discursuri, prezentări în cadrul manifestărilor științifice prin demonstrarea atitudinii personale, coerența în expunere și corectitudine științifică; participă în discuții și dezbateri în cadrul manifestărilor științifice
- **CP7.Promovarea și asigurarea prestigiului profesiei de medic și ridicarea nivelului profesional.** Planifică, organizează și execută cercetări științifice în domeniu. Identifică sursele de informație, selectează materiale și metode de cercetare, efectuează experimente, prelucrarea statistică a rezultatelor cercetării, formularea concluziilor și a propunerilor. Elaborează și susține discursuri, prezentări în cadrul manifestărilor științifice prin demonstrarea atitudinii personale, coerența în expunere și corectitudine științifică; participă în discuții și dezbateri în cadrul manifestărilor științifice. Realizează

CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:	10
Data:	10.04.2024
Pag. 9/12	

Întreținerea nivelului înalt de competențe profesionale pe parcursul întregii perioade de activitate. Participă activ în cadrul asociațiilor profesionale în scopul corectitudinii îndeplinirii obligațiilor profesionale, promovării imaginii medicului și a sistemului medical în societate. Contribuie la ajustarea cadrului legislativ în domeniul asistenței medicale la standardele europene, asigurarea calității actului medical, implementarea Regulilor de Bune Practici, promovarea imaginii profesiei de medic la manifestările științifico-practice și în mass media.

- **CP8. Realizarea activității pedagogice și metodico-didactice în cadrul instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnice în domeniul sănătății.** Realizează activități de predare în grupuri mici studenților medici și asistenților medicali. Realizează evaluări la locul de muncă, inclusiv posibilitatea de a oferi feedback constructiv. Cunoaște și aplică metode de instruire în dependență de specificul audienței. Stabilește scopul și obiectivele instruirii și/sau a evaluării. Determină formele optime de instruire și evaluare în dependență de specificul audienței. Elaborează programele de studii, planuri de lucru, materiale metodice didactice pentru procesul de instruire a elevilor/studenților/cursanților. Efectuează măsuri de promovare a sănătății în comunitate.
- **Competențe transversale (CT)**
 - **CT1. Autonomie și responsabilitate în activitate.** Aplicarea regulilor de muncă riguroasă și eficientă, manifestarea unei atitudini responsabile față de realizarea sarcinilor profesionale cu aplicarea valorilor și normelor eticii profesionale, precum și prevederilor legislației în vigoare. Promovarea raționamentului logic, a aplicabilității practice, a evaluării și autoevaluării în luarea deciziilor.
 - **CT2. Comunicarea eficientă și abilități digitale.** Utilizarea eficientă a cunoștințelor lingvistice, a abilităților în tehnologiile informaționale, a competențelor în cercetare și sursele informaționale (portaluri Internet, e-mail, baze de date, aplicații software, platforme on-line etc.) atât în limba română cât și într-o limbă de circulație internațională.
 - **CT3. Realizarea abilităților de interacțiune și responsabilitate socială.** Identificarea obiectivelor, resurselor disponibile, condițiilor de finalizare a sarcinilor, determinarea etapelor și duratei lucrului, termenilor de realizare aferente. Identificarea rolurilor și responsabilităților într-o echipă pluridisciplinară și aplicarea de tehnici de relaționare și de muncă eficientă în cadrul echipei și cu beneficiarii serviciilor. Asigurarea desfășurării eficiente și implicării responsabile în activitățile de organizate a muncii în echipă.
 - **CT4. Dezvoltare personală și profesională.** Autoevaluarea obiectivă a necesităților de formare profesională continuă în scopul prestării serviciilor de calitate și adaptării la dinamica cerințelor politicilor în sănătate și pentru dezvoltarea personală și profesională. Identificarea oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare.

Finalități de studiu

La finalizarea studierii unității de curs studentul va fi capabil:

- Să înțeleagă valoarea și locul cunoștințelor de bioetică în contextul educației și activității medicale.
- Să știe să analizeze holist diferite tipuri de situații clinice (cazuri) ținând cont de obligațiile morale derivate din principiile etice.

CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 10

Data: 10.04.2024

Pag. 10/12

- Să fie capabil să analizeze corelația dintre obligațiile morale (profesionale) competitive și să poată să determine obligația morală prioritară în dependență de caz și context.
- Să înțeleagă importanța argumentării în luarea deciziilor morale și a asumării responsabilității pentru consecințele deciziei luate.
- Să cunoască rolul realizării obligațiilor morale în asigurarea calității actului medical.
- Să-și autoevalueze cunoștințele și competențele de luare a deciziilor morale în situațiile de problemă examinate.

IX. LUCRUL INDIVIDUAL AL STUDENTULUI

Nr.	Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
1.	Studierea literaturii obligatorii și celei opționale la temă.	Lecturarea, identificarea momentelor/subiectelor cheie a materialului, luarea de notițe, formularea de concluzii și opinii personale.	1. Aprecierea nivelului de implicare a studentului în sesiunile practice. 2. Aprecierea calității implicării (calitatea mesajelor, judecăților și concluziilor exprimate).	Pe parcursul semestrului.
2.	Elaborarea unui formular de Consimțământ informat valid.	Familiarizarea cu criteriile de validitate a unui consimțământ informat. Identificarea unei condiții medicale particulare cu referire la care va fi elaborat consimțământul.	Aprecierea validității formularului de consimțământ elaborat.	Sarcină practică la tema 2.
3.	Analiza studiului de caz cu incidență bioetică.	Alegerea și descrierea studiului de caz. Analiza cauzelor problemelor apărute în studiul de caz. Prognosticul cazului cercetat. Deducerea rezultatului scontat al cazului.	1. Analiza, sinteza, generalizarea datelor obținute prin investigare proprie. 2. Formarea unui algoritm de cunoaștere în baza concluziilor obținute.	Pe parcursul semestrului.

X. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

- **Metode de predare și învățare utilizate**

Prelegerea constă într-o expunere interactivă a conținutului de baza a cursului.

Seminarul și activitatea extraauditivă a studentului presupune aplicarea a unui șir de metode după cum urmează: conversația euristică, problematizarea, brainstorming, lucrul în grup, studiul individual, dezbateră, rezolvarea situațiilor de problemă, joc de rol, studiul de caz.

- **Strategii/tehnologii didactice aplicate (specifice disciplinei)**

Studiul textelor de documente; jocurile de rol; studiul de caz; instruirea asistată de calculator.

- **Metode de evaluare (inclusiv cuindicarea modalității de calcul a notei finale)**

**CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ
PENTRU STUDII UNIVERSITARE**

Redacția:	10
Data:	10.04.2024
Pag. 11/12	

Curentă: control frontal sau/și individual prin:

- ✓ evaluarea nivelului de implicare a studenților și calității acestora în realizarea sarcinilor curente;
- ✓ evaluarea răspunsurilor (argumentelor și deciziilor studenților) la întrebările situațiilor de problemă sau studiilor de caz;
- ✓ evaluarea lucrării de control.

Finală: Examen.

Proba finală (examenul) constă dintr-un test în scris în sistemul SIMUcu complement simplu și compus.

Răspunsurile se apreciază cu note de la 0 până la 10 în conformitate cu regulamentele naționale de evaluare a cunoștințelor și competențelor. Media anuală se formează din suma tuturor notelor împărțită la numărul de note acumulat.

Nota finală va fi calculată din nota medie anuală (coeficientul 0,5) și nota la proba finală (coeficientul 0,5).

Modalitatea de rotunjire a notelor la etapele de evaluare

Grila notelor intermediare (media anuală, notele de la etapele examenului)	Sistemul de notare național	Echivalent ECTS
1,00-3,00	2	F
3,01-4,99	4	FX
5,00	5	E
5,01-5,50	5,5	
5,51-6,0	6	
6,01-6,50	6,5	D
6,51-7,00	7	
7,01-7,50	7,5	C
7,51-8,00	8	
8,01-8,50	8,5	B
8,51-9,00	9	
9,01-9,50	9,5	A
9,51-10,0	10	

Nota medie anuală și notele tuturor etapelor de examinare finală (asistate la calculator, testare, răspuns oral) - toate vor fi exprimate în numere conform scalei de notare (conform tabelului), iar nota finală obținută va fi exprimată în număr cu două zecimale, care va fi trecută în carnetul de note.

	CD8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE	Redacția:	10
		Data:	10.04.2024
		Pag. 12/12	

Neprezentarea la examen fără motive întemeiate se înregistrează ca "absent" și se echivalează cu calificativul 0 (zero). Studentul are dreptul la 2 susțineri repetate ale examenului nepromovat.

XI. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ:

A. Obligatorie:

1. Banari Ion. Îndrumări metodice la Bioetică. Chișinău: Print-Caro, 2022.
2. Dicționar de Filosofie și Bioetică. Chișinău: Medicina, 2004.
3. Țârdea Teodor N. Bioetică: curs de bază. Manual. Chișinău: Medicina, 2017.
4. Ojovanu V. (coord.). Filosofia medicinei (cu elemente de bioetică medicală): Suport de curs. Chișinău: CEP Medicina, 2017.
5. Talbot Marianne. Bioethics: an introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.

B. Suplimentară

1. Aristotel. Morala către Eudem. În: Bagdasar N., Virgil Bogdan, Narly C. Antologie filosofică. București: Editura Uniunii Scriitorilor, 1996.
2. Astărăstoaie V., Sana Loue, Ioan B-G. Etica cercetării pe subiecți umani. Iași: Ed. U.M.F. „Gr. Popa”, 2009.
3. Beauchamp T., Childress J. Principles of Biomedical Ethics. Oxford: Oxford University Press, 2001.
4. Eșanu Anatol, Berlinschi Petru. Aspectul bioetic al experimentelor biomedicale. În: Teodor N.Țârdea. Elemente de bioetică. Ch.: Univers Pedagogic, 2005, p.100-118.
5. Harris John (ed.). Bioethics. New York: Cambridge University Press, 2004.
6. Ives Jonathan, Dunn Michael, Cribb Alan (ed.). Empirical bioethics: theoretical and practical perspectives. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.
7. Mill John Stuart. Utilitarismul. București: Editura Alternative, 1994.
8. Steinbock Bonnie. The Oxford handbook of bioethics. Oxford: Oxford University Press, 2013.
9. Țârdea Teodor. Bioetică: origini, dileme, tendințe. Suport de curs. Chișinău: Medicina, 2005.
10. Цырдя Т.Н., Берлинский П.В. Философия (С курсом Биоэтики). Кишинэу: Medicina, 2002.